

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur ÖZDEMİR*
GÖKTAŞ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ayten KORDU

Tunceli Milletvekili

Kadına yönelik şiddet, ataerkil toplumsal yapı, güvencesizlik politikaları, militarizm, tekçi aileci yaklaşım ve erkek egemen devlet pratiği tarafından sürekli yeniden üretilen kökensel ve yapısal bir eşitsizlik sorunudur. Şiddetin sürekliliği, kadınların özgürlüğünü, söz hakkını ve toplumsal görünürlüğünü baskılayan siyasal ve ekonomik düzenden beslenmektedir.

Türkiye’de kadınlar en temel yaşam haklarını dahi savunmak zorunda bırakılmakta; devletin bütün kurumlarının sorumluluklarını yerine getirmemesi nedeniyle şiddet, toplumun her alanına yayılmış bir kriz haline dönüşmektedir. Kadınların üzerindeki yoksulluk baskısı, güvencesiz çalışma, bakım emeğinin görünmezliği, sosyal güvenceden yoksunluk ve ev içi yükün tek taraflı olarak kadınlara bindirilmesi, erkek şiddetini besleyen temel koşullardır. Kadının ekonomik bağımsızlığının güçlendirilmesi, sosyal devlet mekanizmalarının kadın odaklı işletilmesi ve kamusal kaynakların toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle dağıtılması zorunluluktur.

Türkiye’nin İstanbul Sözleşmesi’nden hukuksuz biçimde çekilmesi, kadınların yaşam güvencesini zayıflatmış; şiddetle mücadele mekanizmalarının dağılmasına neden olmuştur. Buna rağmen kadınların yaşam hakkını koruma yükümlülüğü Anayasa’nın 10., 17. ve 41. maddeleri gereğince devletin temel görevidir. Uluslararası insan hakları belgeleri (CEDAW, Pekin Deklarasyonu, GREVIO normları, BM Kadına Yönelik Şiddet Raportörlüğü) bu yükümlülüğü açıkça tarif etmektedir.

Ancak Türkiye’de cezasızlık kültürü, kadın cinayetlerinin ve sistematik şiddetin en önemli nedenlerinden biridir. “Haksız tahrik”, “iyi hal”, “kravat taktı”, “pişman oldu” gibi erkekliği aklayan yargı pratikleri, faillere cesaret vermekte; kadınları ise korumasız bırakmaktadır. Yargıdaki cinsiyetçi yaklaşım, şiddetin cezasız kalmasına ve toplumsal olarak normalleşmesine yol açmaktadır.

Yerel yönetimler, kolluk kuvvetleri ve ilgili kamu kurumlarının sorumluluklarını yerine getirmemesi de kadınların hayati risk altında yaşamasına sebep olmaktadır. Sığınak sayısı nüfusa göre son derece yetersizdir; 7/24 hizmet vermesi gereken mekanizmalar birçok ilde kapalıdır; elektronik kelepçe kapasitesi sınırlıdır; kolluk birimleri şikâyetleri ciddiye almamakta ve çoğu kadın ölümle sonuçlanan şiddet döngüsüne geri gönderilmektedir. Bu tablo, devletin kadınlara yönelik şiddeti önleme konusunda politik irade eksikliğini ortaya koymaktadır.

Kadınlara yönelik şiddetin sürekliliğini gösteren en çarpıcı örneklerden biri, yıllardır akıbeti karanlık bırakılan vakalardır. Rojin Kabaiş’in ölümü ve Gülistan Doku’nun 2020’den bu yana kaybettirilmesine rağmen etkin bir soruşturmanın yürütülmemesi, devletin yükümlülüklerini yerine getirmediğini göstermektedir. Bu vakalar, kadınların kaybolduğu ya da öldürüldüğü dosyalarda dahi etkili bir adli süreç işletilmediğini, cezasızlığın sistemselleştiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Kadına yönelik şiddet yalnızca fiziksel değil; ekonomik, psikolojik, siyasal, dijital, ısrarlı takip, zorla evlendirme, çocuk yaşta evlilik ve doğurganlık üzerinde baskı gibi çok yönlü biçimlerde sürmektedir. Militarist politikalar, savaş ortamı, göç, yoksulluk ve muhafazakâr aileci söylemler, şiddetin toplumsal dokuda kökleşmesine yol açmaktadır.

Bu nedenle, kadına yönelik şiddetle mücadelede devletin sorumluluklarını hatırlatmak ve 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Haftası vesilesiyle kamu otoritesinin hesap vermesini sağlamak amacıyla aşağıdaki soruların yanıtlanması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Son 10 yılda kadın cinayetlerinin nedenleri, faillerin kimlikleri ve koruma kararlarının uygulanıp uygulanmadığına ilişkin kapsamlı bir analiz Bakanlığınız tarafından yapılmış mıdır?

2. Koruma kararlarına rağmen son yıllarda kaç kadın erkek şiddeti sonucu katledilmiştir? Bu kadınlara ilişkin koruma kararlarının niteliği, uygulanma süresi ve ihlal durumları hakkında Bakanlığınızın hazırladığı bir veri seti veya analiz mevcut mudur?
3. Son beş yıl içerisinde “şüpheli kadın ölümü” olarak kayıtlara geçen vakalara yönelik etkin bir soruşturma yürütülmüş müdür? Bu dosyaların kaç ay aydınlatılmış, kaç fail tespiti yapılamadan kapatılmıştır?
4. Rojin Kabaış’ın ölümü ve Gülistan Doku’nun 5 yıldır, kaybettirilmiş olmasına rağmen etkin bir soruşturma yürütülmemesi göz önüne alındığında, Bakanlığınız kadına yönelik şiddet ve kaybolma vakalarında cezasızlığın önlenmesi için hangi somut önlemleri almaktadır?
5. Şiddet gören kadınlar için zorunlu olması gereken sığınakların sayısı, nüfusa oranla neden hâlâ uluslararası standartların çok altındadır? 2025 yılı içinde sığınak sayısının artırılması için bir plan bulunmaktadır mı?
6. 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen koruma kararlarının uygulanmasında yaşanan ihlaller ve kolluk kuvvetlerinin gecikmeleri için Bakanlığınızın denetim mekanizması var mıdır? İlgili kamu görevlileri hakkında kaç idari işlem yapılmıştır?
7. Elektronik kelepçe kapasitesi neden artırılmamaktadır? 2025 yılı için hedeflenen elektronik izleme kapasitesi nedir?
8. İstanbul Sözleşmesi’nden çekilme kararının ardından GREVIO raporlarında belirtilen eksikliklerin giderilmesi için Bakanlığınız herhangi bir uyum planı hazırlamış mıdır?
9. Kadınların ekonomik şiddete karşı korunmasına ilişkin özel bir bütçe veya sosyal destek paketi oluşturulmuş mudur? 2024–2025 döneminde bu başlık için ayrılan kaynak ne kadardır?